

صنایع مکرمه کا فضل خلاصہ و زمانہ
چون شمع بین نون و نون بین نون

کلام مرشد جابر بن محمد قزلباشی در تفسیر حدیث صحیح بخاری جلد اول
من مریج بیت ربنا من محفل تحفہ الہیہ جلد اول

از عالم نعمتای غیر سرقبہ الکاظمہ بعد فرد سعادت تیمنا و تبرکات حسن سگی پروردگان

در مطبع مطبوعہ نون مطبوعہ
در مطبع مطبوعہ نون مطبوعہ

بسم الله الرحمن الرحيم

<p>و می در صفات و صورت تو عقل ناریسا آن کسیت که بخورد تو گوید پیش ترا در گنجه ذات تو نرسد عقل انبیا فانی شوند جمله و باشد ترا بقا این طرفه تر بود که نهسانی ز دیده با از خوبی و لطافت خود میرسد ترا دائم که هیچ کم نشود از تو ای خدا شاید که کار بارسد از تو به دعا هر خود و لیسل باش که هستی تو زنها</p>	<p>ای لال در شناسی صفات زبان ما عاجز بود زبان همه از شناسه تو یعنون و بی چگونه و بی مثل آدمی موجود از وجود تو باشد هر آنچه هست برگزینا شد آنکه نباشی تو نسله گر تو جمال خویش نمائی بیجا پس وزر آنکه رخ ز پرده نمائی به بندگان گرشته ایم زده و نخت در راهی تو سرشتگان : عشق خویش را</p>
---	--

از بجز خویش تشریح بر قطب بین نشان
تو بادشاه حسنی و او بنده گدا

<p>وز حسرت جمال تو پشت فلک دو تا تا ہر زمان بوصف و گر گویدت ثنا ہرگز زابتہ اندہ رساند بانگستا بہر خود بذات وحدت خود گشتہ ہزار شناخت آنچنانکہ تویی ہیچکس ترا حیرانی ست عاقبت کار کارما</p>	<p>اسے از شعاع روی تو آفاق را ضیا خواہم کہ بر تہم سہر ہر موزبان شود گر صد ہزار سال ثنا گویدت کسے در گنذات وحدت تو کے رسد کہ بیران بود بدگر تو کل کائنات لا است عقل و نہم و نہم در صفات تو</p>
---	---

	<p>بر خاک درگہ تو سر عجب قطب دین می ساید و ثنا سے تو میگوید اتی خدا</p>	
--	---	--

<p>وزیر تو جمال تو خورشید را ضیا از لطف نبوتش دیدہ دل را بدہ جلا غمسیت کز برای تو من میباشم جفا بنواز از جمال خود می یار دل را با رقم من از میان تو بکمال اندھا زان ہیچکس نشان ندہ منزل ترا دیدیم ساقی کہ ہیگفت مر جفا جب ریل را بجاک در با ست التجا چون ہیچکس خود آدمی ندیدست بی خدا مانا شکر گشتہ شد ان نیست عار با</p>	<p>ای از کمال صنع تو خوبان خوش لقا چون نو بخش دیدہ صاحب نظر تویی بر واپردہ را از کمال جمال خویش در ماندگان دادی جو یابی عشق را از ہستی وجود من ارعار آیدت ماگم شدیم ذرہ صفت در ہوامی تو خوردیم زان شراب کہ خاصیتش نہانت را ہیچکس ہم گم گزط بر روی عشق فانی شوا از وجود خود و منحوست ہست ترسانیم رقیب کہ عشق ہمیشہ</p>
---	---

	<p>چون قطب دین ہر دو زبان ہر دو گسل</p>	
--	---	--

پیوند ساز شده دل را به کبریا	
<p>ای از شعاع روی خورشید تابان انبیا در بارگاه عزتت بهر علوم مرتبه که چه بصورت آمدی بعد از همه پیغمبران تو پرده گیتی دلبری از هر چه گویم بهتری از عالم پاک آمدی مقصود لولا که آمدی جانها فدای نام توستان همه از جام تو ای همه آخر زمان هستی تو ما را جانها ای پادشاه معنوی در دین دنیا خسر می تا روی خوبت دیده ام هر از همه بر دیده ام شاهان عالم جا کت مانند گان خاک ورت هرگز نخواندی بایق خلق گرفت از تو بخت روز قیامت یگمان باشی شفیق مهتبان یاران تو چار آمدند پاکیزه کردار آمدند احل ابو بکر تقی در دین و دنیا بد تقی او منظر رحمت بود شمع همه خوبان بود از خوشبختی گسسته به با یاد حق پوسته بد دکال شش ماه دیگر بجای تو بوده عمر هر کس که بر باطل بود از حال او غافل بود</p>	<p>آنی که هستی از شرف بالاتر از عرش علا جبرین همچون جانان شسته است یکدم زیبا آتاب معنی بوده سرخیل جمله انبیا در دین و دنیا سروری هستی تو دامن با خدا بسست چالاک آمدی جانها فدایت مر جبا مانند انعام تو تو پادشاه و مانگدا ای پیشوای نون جهان هستی سپه سالار چون جانب حق میروی گذار تو ما را بسپا بنشین بیاد دیده ام ای نور بخش دیده ام نور هدایت رهبرت ای شمع جمع انبیا انگشت مده اگر روشن ای خوابه معجز نما ز صوابان انوار جان خست کند از جان ترا گلها می بخار آمدند از خویش فانی با خدا اعدا سے او باشد شقی آن جمله را و ذبح سزا اعداش بی ایمان بود همه غلغله بی ابا بر جای نبشته بدو سال دومه مشهور وز نور عدلش چون قمر گرفت عالم را ضیا و آنکس که از اهل دین بود و اندر او را مقتدا</p>

انچه

<p>جای تراز بقا گرفت آن حق شناس در ہنما بر جہای پاکت بی ضرر نشست از ہر خدا دوبارہ شد و اما تو ان منظر علم و حیا ستر با عرق گندہ باشد جنم شان جنما بد چار سال او ہی سینے علی مرتضا اسم شریفش حدیثت ذوق نباشد او جدا گشتہ ہر از غیشیتن بگمانہ با حق آشنا بی حب شان فرود ایل کس نگزد و بار عا</p>	<p>دین خدا مطلق گرفت ہوا نم رونق گرفت عثمان پاکیزہ گمردہ سال و دو سال دیگر او جسم بد تو جان بود راضی بدی و ائم ازو اعدای او را رویہ اعمال شان جلد تہ ایام بار چارمین کاندہ طریقت بدین بنگرچہ نیکو منظرست با با بشیر فی شہرت بر جہای تو ہر چارتن میبودہ اند بی مکرو فن گر تو بستی ختم رسل ایشان بند جزو تو گل</p>
---	---

چون قطب بین نعت تو گفت در سخن ہر تو سفت
 خدا شین و چون گل شکفت بگر تو این خلاص

<p>کم طاعتی ما بود انیک گواہ ما جہای کہ روئی دست بود قبلہ گاہ ما بی نادیت در رہ او نادراہ ما می دان کہ آن بود حقیقت گناہ ما مینا مباحش با گنہ کہ گاہ ما میباش پر مذر تو ہم از تیر آہ ما</p>	<p>چون بہت لطف عام خدا تکبیر گلاہ ما بہر نماز روئے بجراب کے کہم بے نا و قطع باویہ جہاچی نمیکند جز وصل تو بہرہ قناعت کنیم ما عاسد برو تو دیدہ بیخیت کک تا چند از تو تیر جہا برولم رسد</p>
--	---

ہرگز بسایہ و گرای قطب دین ہو
 جز آستان دوست کہ باشد پناہ ما

<p>ساتی بیار جام می غسل نام ما</p>	<p>تا عکس روی یار در افتد بجام ما</p>
------------------------------------	---------------------------------------

<p>داریم امید آنکہ لبالب بودم مارا جز این ارادہ نباشد کہ دانما حاسد برو کہ تلخی ایام ما گذشت چون قرب ما ملائکہ دیدند حکیمان ما ہمیشین یار و فادار گشت یہ ایم ظلمت نماز در ہمہ آفاق زور</p>	<p>خالی نہ گرد و از می عشق تو جام ما اندر حریم وصل تو باشد مقام ما شیرین شدہ ز شربت دیدار کام کا ہر دم زند کویں سعادت بنام ما ای بیخبر لذت وصل دوام ما یکسان شد از فرورغ زرش صبح شام ما</p>
---	--

ای قطب بین منال کہ از دولت و جمال
 ایام شد ز روی ارادت غلام ما

<p>آرزو گر بودت پر تو دیدار خدا بہ کہ بی عشق بود کی رسد اندر میباش اندرین را و حجاب تو ہمین مشہی تست تا ز خود و از می نیست ترا بیچ علاج یک قدم بر سر نفس از قبولی نہا توانی کہ بت بپیر روی این رہ را</p>	<p>زنگ ہستی بیرویدہ معنی بکشا عشق در باد یہ وصل پور راہ نما ورنہ سکے مانع دیدار بود از من سما گر کہنی طاعت صد سالہ یک روز ادا نیست حاجت کہ ریاضت کشی اندر شہا کہ بسویش نکشد رشتہ تقدیر ترا</p>
---	---

قطب بین سوہ زیاں و جان ان ہمہ میج
 گوشہ گیر و بجز ذکر خدا لب کشا

<p>یگانہ ساخت عشق تو از مردمان مرا آثار روی خوب تو ہر کہ طسوع کرو ای دل چو باغبان گل روی او توئی</p>	<p>وز ہجر کرد وصل تو اندر امان مرا آثار کے گناشت ز نام و نشان مرا گنہار در برون در اسے باغبان مرا</p>
--	---

<p>عشق تو کرد غارت آن خانمان مرا وصلت رسید ساخت تو تازہ جان مرا در گفتگوی عشق تو دل شد زبان مرا</p>	<p>بودم شسته در وطن خود بخا ہنما بودم بیان لاکہ پیر مرد زینجاک کردم زور و عشق تو کوتہ زبان و لے</p>
<p>وہاں شستہ یا کند دستاں عشق تو قطب بین بیان کون ہواں ستاں مرا</p>	
<p>ز حرص حبت و بیم مقہر بر بندہ مرا بین خیال و صالت ہاں بانہ مرا رہی کہ شربت ویدار می چشانہ مرا کشاں کشاں بسو خویش میکشانہ مرا کہ شد مصوم و مزہ خویش خوانہ مرا چنانکہ ظلمت ہستی جوئی نماہ مرا</p>	<p>دہی کہ عشق توام آتشی رسانہ مرا رہو و وسوسہ ہر دو کون اندول نہ دیدہ در دل مہین یا در دشتش رہ چو خاک است، بیم بازہ بندہ نہ بنامی ناشقی او تو رہا و اول بار چو سایہ محوشدم از لہور نور خورش</p>
<p>زندہ مر از دل تو قطب بین محبت یار خوش چو تخم محبت ہاں نشا نہ مرا</p>	
<p>سب گند میخورم بخدمانی تو نہدا گو شاو مان بزہی کہ بود حق از روضا بیگانہ میشود ز مہ خویش و آشنا وار و واسے مر و یک ویدہ دیدہ زدی و بخودی و بقا از پے فنا تا قابست آنکہ طلب میکند دوا</p>	<p>آنی کہ خبر تو نیست خدای دگر مرا در وادی طلب بریق کسی کو مجر دست ہر کس کہ آشنا بخدمای شود یقین آنکس کہ دید پر توی از روی یاز خویش وانی کہ چہیت شیوہ زندان در و تو قابل شہید و در غم عشق سے شود</p>

<p>ای قطب بین مجوی تو در بیان عشق کانرا که دروغیت بود دور از خدا</p>	<p>کانرا که دروغیت تو نیست گشتنا بستی گشته حجاب رو خدا وانا که مشور ز لب خود نخطه جدا فانی اگر شوی بخدا با شدت بقا تو در بد ز غیر طالب می کنی در گر وصل یار بایت از خویش تن برآ</p>	<p>سوگند میوزم خدائی تو خدا بر خیز از میان که خودت دشمن خودی در راه و دست بست ز جان شوی ای سپهر مقصود از رو کون بقا سئ خدا بود او در درون جان تو با جان قرین بود چنانین حجابهای که از هستی تو هست</p>
<p>ارض و سما حجاب رو تو سئ شو چون قطب بین ز خویش اگر گشته فنا</p>	<p>از وصل خویش تن در دلم را کن در رحمی کن بر حال من بنام حال خویش را چشم دل باز کنه دیدار تو یابد جلا گر کعبه چشم و گریه در تنجا آنها زندگی جان توئی از جان شو یکدم جدا روی تو بیند کس که ز خویش تن کرد فنا</p>	<p>ای طبیب هر بان بیمار بچرم را بیا تا یکی از بیم وصلت دور شوم این چنین بی جالت دیده دل را نباشد شوی هر کجا باشم نیم خالی دمی از فکر تو روی دل سوی تو دارم ای نفس جان نیست حدی بر ناقبولی را که بیند رویتو</p>
<p>قطب بین در آرزو باشد که بیند روی تو در د عالم غیر ازین او را نباشد مدعا</p>	<p>که می کشم ز فراق تو بار هر جان را</p>	<p>گیر باز من ای نگار احسان را</p>

<p>ولم زجر تو پرورد و جان فگار شده در آن زمان که نقاب از جلال برنگنی قلم در آن خرابات عشق را بنگر بر روز عود است از تو ام قبول یکی است درون بحر غم عشق هر که گم گردید</p>	<p>ز وصل خویش شفا ده تو و افکاران را بیا و برو هم از شوق کفر و ایمان را که میدهند ز شوق وصال تو جانرا درست دارم از آن روز عهد و پیمانرا کند پیر از گهر عشق حبیب و امان را</p>
---	---

<p>زیر تو رخ خوب تو قطب بین گم شد چنانکه باز نداند وصال همچون را</p>	
---	--

<p>مصلی از سر رسیدم مجنون شدم خدارا شاید بدین بهسانه بنیم حال دلبر ای عاقلان کناره از من کنید ورنه مرغ ولم پریده جانم بلب رسیده در رنگزار جانان هر روز آیم از جان مردم من از جدائی ای جانجان کجائی</p>	<p>نیخ زلفش آید بر پانهی ما را او هم بود که داند رسوای با وفا را چون در دول بگویم گریان کنم شمارا آن یار برگزیده شاید کند و دارا شاید که شاه خوبان بنوازد این گدایا دانم که رونمایی آخیر تو خونبارا</p>
---	--

<p>ای قطب بین همی گاه باناله باش و با آه از بجز و وصل آن ماه پوخته گو و عارا</p>	
---	--

<p>ولا در قید هستی تلبک باشی بگو مارا اگر مردی از روی قدرق تیغ لاکیش بهم جنگ جلد از نیشگر با می نفس روح چو از ملک وجود خود برون آری عده و سیر</p>	<p>برون نه از وجود خویش تن مهر خدا پارا مسخر کن در تسلیم وجودت جمله اشیارا نشان مهر خدا این فتنه و آشوب و عو غارا و گزینشین تماشا کن بهی سروان عشارا</p>
--	---

<p>حقیقت همین شود و دیگر روی جنباس خوارگی اگر خضر میت را بر سر شود تا چشمه حیوان بکوی دوست نبود راه پنهان شده روی را اسیر عشق فهم این سخن با میکند ورنه</p>	<p>که سالک فرق نتواند کند از قطره ریاری وگر شائسته گردی در حقیقت هر تجلی را ز روی یوسف کسنان بود لذت زلیخا را کجا بر نای قبول میکند فهم این معمارا</p>
--	---

در روز قطب بین از عشق از پرده بیرون آید
 که شاید پی بر روزی غم نریان این سخنار را

<p>بشوق خویش چو دلبر نوشت نقوی را فروغ چهره او بود جلوه گشت ز لعل رخ خود پر تو سے بطور فگند به بین که از کرم و لطف خود چگونه نشانند کسی که پر تو سے از لعل جالش دید بکوشش تا که شوی زان نگار بر خورد آ</p>	<p>بیا و ادم از آن روز زهد و تقوی را که در لباس مجنون نمود لیلی را ز عقل و فهم و خرد و آرا باند موسی را بر امتنان محمد همان تجلی را بیا و چون ندید هفت درین دنیا را مکن تو بر دل خود خشک این تنار را</p>
---	---

گرت هوای سرکوی اوست قطب الدین
 کشا تو در ره تحقیق چشم معنی را

<p>اگر نخواهی که دریایی جمال آن لارا را اگر دلدار داده و مده دیدار خود فردا حجاب را نه بستی تو باشد ورنه آن دلبر میاید بجز کون پیشه اگر دیدار میخواهی طهارت شرب اربا تسی اسیر عشق میگردی</p>	<p>برو بر فرق نفس خود نبه بهر خدا پارا بیا چشم دولت بکشا به بین دیدار فردا را بود خوا بان از آن دم که مصور شد گل مارا که نبود راه در کوشش گران جانان عمارا که در کوشش ملامت هار سد عشاق شیدا را</p>
--	---

<p>حرم وصل اور مردمی باید ز خود رسته</p>	<p>که نبود در حریش راه هر بند و خود را را</p>
<p>برو ناصح دره بندش که قطب عالمی بین بود نصیحت کی کند بر هر کسی عشاق شیدا را</p>	
<p>در کوی دوست لشکر غم شد سپاه ما از ما بغیر درد تو چیزی طبع مدرا نبود در دست دعوی مردم جو بے گوا از آفتاب حادثه مارا چه غم بود دنیا پرست را همگی حرص مال و جان</p>	<p>همراه ما کسی نبود غیر آه ما انیت پیشگی بخدا ز او راه ما درد آمدست در ره دلبر گواه ما چون هست سایه کرم او پناه ما ما قانعیم آنچه بداده آله ما</p>
<p>گر قطب بین بغیر خارا دل کس و دلم می دانکه آن بود بحقیقت گناه ما</p>	
<p>تا رسید به سر کوی منتا محل ما بود عالم ز غم دوری تو بس مشکل غرقه بجز شدیم و گمرازی چیدیم نخورم غم ز بد و نیک جهان دیگر بار چه روی حاجی سرگشته بسوی کعبه چشم معنی بکشا بین که چنان می آید</p>	<p>گشته روشن ز شعاع رخ تو محل ما حل شد از دولت وصل تو همه مشکل ما سخت مقبل نگرد و حوصله کامل ما حاصل از عمر مہین بود که شد حاصل ما روی آوز رسد صدق بس منزل ما خانه و صاحب خانه بجزیم دل ما</p>
<p>قطب بین غمزدل زان گل شو گشت چه گل بود که بشکفت ز آب و گل ما</p>	
<p>در کوی عشق جانان سوا شدیم رسوا</p>	<p>بودیم ما و یک دل آنم رفت از جایا</p>

<p>باشد نشان عاشق رسوای و هر چون خوشحال آنکه باشد عاشق بروی یار فکر خیال و بجز عقلم ربود از سر ماتم و عشق آن یار جایکه هست آن یار در هر دلی دیاری در هر سرے خارے تا راه عشق یویم دائم ز عشق گویم</p>	<p>کذاب عشق باشد عاشق که نیست ایوای بر کسی کو عاشق نگشت کس را کجاست باور آنچه او فتاد مارا آن دادیت خود بخوار جان دانست آنجا ماتم و عشق یارے انیست پیشه ما سگرشته همچو گویم ز خویش بی سرو پا</p>
--	--

ای قطب بین خدا گو وز بهر او ثنا گو
بی رو و لبے ریا گو گر بایدت تجلا

<p>طیب مهربان بریم چه سبازی و افکار انرا کسی کو بر قوی میخواد هدا زد دلدار خود بنید اگر نبود چه رایغ نور ایمان رهبر روش کسے اندر کنار خویش بیند گنج معنی را اگر در هم شکستی در ره معنی طلسم خود در و نخلوت تا ریک هر کس می او بیند</p>	<p>که در آن نیست جزویدار جانان در دهر انرا نخستین باید اندر راه وصل او دهر جانرا نخواهد هیچ عاشق روشنی نور ایمان را که سازد از غبار دین و دنیا پاک دامانرا عجب نبود اگر بینی هماندم گنج پنهان را نه بنید ز روش روشن روشنی محورش تا بانرا</p>
--	--

کسی کو رانبا شد در دیاری قطب بین
چه داند محنت شهبامی تا در درو مندان را

<p>چون ندانی مکر نامی نفس کافر کیش را نیست شود در جستجوی یار خود گر عاشقی خیر میکن تا توانی با هر خلق خدا</p>	<p>و اگر ایدل بحق در هر امور محمی کیش را نیستی باشد نه هر انسان عاشق کیش را دوست میدارد و خدا چون مرد خیر اندیش را</p>
---	--

چون دل درویش اگر هست مرآت خدا	گر خدا خواند بدست آورد دل درویش را
در دل را درونی به جرات مرستی	جز وصالت نیست مرستی عاشق درویش را

قطب بین درستی و جوی یا خود از جان گذر
 گر خدا میبایدت اول خدا کن خویش را

ای تو غارت گر جان دل ما	دل و جان رفت چو دیدیم ترا
می پذیرد همه درونی دارم	نه پذیرد غم عشق تو درون
همیشه دیش از شهر آتش عشق	سوخست از فرق سمرقن تا پایا
نه بخت بد نه بر نه بهر حجیم	نه مرادین بود و نه دنیا
عاشق دنیا و عقبه چه کند	از میان همه کافیت خدا
عاقبت دهن و عهدش گیرم	گر با مرز بود یا فرودا

قطب بین هیچ نخواهد بود او
 اندرین نیست نخل او است گوا

ساقی بیا بهر خدا بکش در صیفا نه را	تالاب نهم بر خمر برکت نهم چمانه را
خواج که اهل دل شوم و خوشترن جان شوم	چون نیست لایق شوم بر خمر کاشانه را
تا صبح بروندم دره را نزد کس و یوانه ام	هرگز نصیحت کی کند کس عاشق و یوانه را
مطرب بیا نقشه بگو از می بگو و از سبو	و اعطای بر دای تند خوب گذار این خانه را
بنور زبانم در دهن بایست اندر سخن	کو خود همی گوید سخن کرده بر دهن بیکانه را
شد جان جانان متصل هر وقت آنگاه	اندر میان جانان تا یا نتم جانانه را

چون قطب بین تنها شدم ز قلم بدیای ملام

چون قطره در دریا شدم دیدم دور یکدانه را	
<p>ز باد حادثه نشان تو شعله آتزا بدین وسیله توان یافت وصل جانانرا اراده به ازین نیست نیک بختان را بدین بهانه علم ساخت اهل عرفان را ز چشم غیر نمان کرد نیز ایشان را سزا اگر کسی از بهر او و در جان</p>	<p>ولا کبوش و برافروز شمع ایمان را مقیم بر در او باش تا رسمی بقام هر آنکه دید رخشن نیک بخت هر دو جان لوامی خویش همیواست تا بلند کند بدان جهت که خود از چشم غیر نمانست ز خود بمیر که در زندگی ندیدش کس</p>
<p>بیا بدرگش ای قطب بین از رخ خویش باب دیده فرو شو سے گرد عصیان را</p>	
<p>نمود میچکس آگه رست و وحدت ما بدست دوست سر رشته تحقیقت ما بدست بیج ملک نیز تاب صحبت ما که دست خیب قلم رانده در خلافت ما کسی که دشت دانش آرزو معرفت ما مباحش نیز تو هم به بر خصومت ما</p>	<p>و میک بود حریم وصال خلوت ما یقین ز روی نچو بگویم که آنجا بود بر هم وصل در اندم که ما هم بودیم نمود رانده قلم در سعادت احدی بر اند حضرت مولی بقدرش از در خویش بر حسو و بدانیش مدعا پسند</p>
<p>سخن ز مرتبه خویش قطب بین کوی به بین که تا بجای رفت تیر مهت ما</p>	
<p>با درو خود کنیم که در دست یار ما ای باو شرطه بهر چه استاده بیار ما</p>	<p>از بهر در و ما چون در کسے ۱۰۰ کشتی ما شکسته و بر خسته پارهایم</p>

<p>شاید که از میان بکنار آوردم چشم ز بار محنت ایام شد و تو و قنیت ای صبا که گویش بری مرا بیار چشم بر قنوت نیست التجا</p>	<p>از نا خدا امید به کلی بریده ام از بسکه پانہال غم در گشته ام گشتم فبار از من مسکین اثر نماند بخیز ای طیب ز بالین من بوی</p>
---	--

ای قطب من منال ز داغ جفا شست
 خوشحال آنکه گشت بدین حال جفا

<p>آرزو نیست بجز بزم وصال جان بی تو در روضہ حنت چکنم رضوان از خودت بال و پرش وہ کہ کند طیار راه بنا بسو خود من سرگردان شاو کن جان من غمزدہ حیران را جان شیرین کہ بصد جان بد ہم جانان را</p>	<p>جز ہوا می تو نباشد سرفی سامان بی تو در رخ بوم روضہ رضوان مشک مرغ جانم کہ ہوا می سر کویت دارد کردہ ام غم تلوانت حرم کعبہ تو کشتی وہ سوخویشتم کہ سم در صیامت ای اجل مژدہ وصلہ وہ دار من ایشا</p>
--	--

قطب بین درو غم عشق کشاں در مری
 خون دل میخورد از کس اے قطب جان

<p>دوستی او بود جہتہ ز زمہ را تو با ہیچکس ہرگز ندیدہ ساتھی او را و غنا ہیچکس را در جہان حاصل نشد ز وہ بنا ہمہ زایشان آتشی خیزو کہ سوزد جلا را دانسا اندوہ دارند بھر دنیا می و غنا</p>	<p>دل درین دنیا چندی کونیدار و بقا ہر زمان این نوع و من ہر در عقد کسی اہل دنیا را بقالی نیست جز دنیا می و غنا ظالمان را اظہار چون بسیار شدنا مندے ہر جہل شان بود جوای خیری دیگرند</p>
---	---

<p>علا اب دنیا ندارد و یک زمان داری این جهان چون گشت زرا آخرت آمد پیش به زمین کسب کمال امروز غریب کار</p>	<p>گشت وارسته کسی کوز و جهانرا پشت پا بر چه می کارند جهان گیرند کس روز جزا دست کوتاه کن چو مردان از جمیع کارها</p>
---	--

قطب دین در گنج تنهایی جزا که کمال

دست افشان از تبیع پیشه با به خدا

<p>گر به نجات دستت روز از این جان مرا به ناله شنقش بپسند بدمان من نور در پیش من در عالم را نه سیاه خند به با به همون بچو به روی فتنه عالم است یا از چه بجز زور و عالم بر سر کوشش است تا از چشمه روانم چون آید گفته بارها</p>	<p>بیل دارد بعد ازین نجات کند جان مرا که در عشقش جمع احوال بر پیشان مرا دیدم بیدار مبینند شاه خوبان مرا نیست تا نایبیت کس کند تعریف جان مرا کار زوی وصل او دارد گریان مرا تا چه آید پیش آخربش که پان مرا</p>
---	---

هر روزم ز سودا می نش قطب دین بختیار کاکی

باز نشنود او بوی جان بیدار جان مرا

<p>بهر روز بپوده دل دیوانه مارا زین بهشتش که در زبانم ندانم آنکس که نماند است که عاشق ز ندیم بر روز بود مرغ دل من زخاویج ما خانه خرابان سدر کوی فنا نیم حیران شده در کار من بدیل حیران</p>	<p>پر کرده ز می کاس و میانه مارا بشنو تو بیانا که مستانه مارا آینه شنیده مگر آفت مارا شمع رخ او سوخته پروانه مارا نان میج کس پی نه برو خانه مارا آنکس که ندیده رخ جسانان مارا</p>
---	--

	<p>روغوظه خورای قطب بن یحییٰ در بحر عشق شاید که به بینی در یکدانه مارا</p>	
<p>مقصود تو بهرا نچس بود مشهور و در پرده حجاب خودت ماند سالها از سوی او هزار اشارت بود ترا او همه تو ماند تو ماندی از وجد بیگانگی گزار و بیابان آشنا نائب شود بدر گه او انتخابی ما دوست تو بود و در من این بنده گدا</p>		<p>طالب بیا که در دولت را بود و حق طالب تو پیشتر ازت لیک تو یک پاسبوی دوست گزار صدق و نوری شرمی بدار از گرم کردگار خویش بیگانه از خدا و بغیر آشنا شده نومیدمان مباش که باشی گناهکار گروی اگر زور گه او نامید باز</p>
	<p>باری تو قطب بن زورش روی متباب بیگوز روی صدیق و ارادت خدا خدا</p>	
<p>در دست کو همیشه بود همچنان ما خالی مباد یک نفس از در و جان ما یارب بذر خویش کنی تر زبان ما حاضر نه ز سر زول نا توان ما گر بپه بری بودی آن دستان ما داند کسی که گوش کند داستان ما</p>		<p>در کوی دوست زنده بدر دست جان ما درمان در عشق چه باشد صیال یار آنیم که واپسین بود و جان طلب رسد باعتبار بود که در و سر آرد حدیث تو بی اختیار جامه جان پاره میکنی مارا بغیر عشق نه مذہب نه مکت است</p>
	<p>ای قطب بن مرغ ز طعن سوودون زبان رو که سپه خیزد بشر نهان ما</p>	

<p>تا کرده ایم دیدہ بیدار دوست و ہر کس کس اگرچہ بردالتجاوے آن دلبری کہ کعبہ مقصود کو ہی آہستہ ما را بنہ بغیر غم درو عشق نیست دیوانہ ام ز عشق و بود عشق ہمہ زا بد توبی بشر با کے بری کہ ما</p>	<p>رسوای خاص و عام جهان گشتہ ایم ما ما بغیر دوست کس نیست اتجا خاک رمش دیدہ بنیاست طوطیا نیست پیشہ ام کہ شنیدی تو بار اندر نماز خویش بود وارم اکتا زندم رمی پرست درین عالم خدا</p>
<p>تا قطب دین بودی عشق آشنا شدہ بیگانہ ہم ز خویش شدہ ہمہ آشنا</p>	
<p>لا تمہاست عالم بے اختیار ما با خوشیہ کسی نہ درہ بکوی یا در دیت درد کم علاجش بد پیت را ہی کہ میرم نبرد عقل بے بدان بوی و فامی یار و ہر بعد عمر ما ہر کس ز درد خویش علاج طلب کند</p>	<p>پایان رہ پدید ندارد نگار ما بنہ خویشی ست در رہ و اعتبار ما در مان او مگر کہ کند غمگسار ما دیوانگیست در رہ دلدار کار ما خاری کہ سز زند بخدا از مزار ما درد آمدست مریم جان نگار ما</p>
<p>را ہی بجا بنہ نبرد قطب دین گھر جز آستان یار کہ باشد حصار ما</p>	
<p>آن ساسمتے کہ با ناما یدرخ از نقاب اعمہ است چشم باطن توور نہ آن نگا مخافل مباشش یک نفس از مگر کف خویش</p>	<p>دلہا سے عاشقان ہمہ افتد در خطراب ظاہر بود دیدہ بنیا چو آفتاب نفس ابوا حکیم تو روح ابوتراب</p>

<p>روح تو میرود بسو در کامیاب یارب بود که خانه هستی بود خراب اقتاده اند چو مار رقیبان بیج و تاب</p>	<p>نفس تو میل بجنب هزل کند مردم دلبر چو گنج جاسے بورانه میکند پیوند گشت رشته جانم زلف او</p>
<p>با قطب بین نمان پس پرده روی خویش شاید که یک نظر فگند بر تو بوجاب</p>	
<p>تا کی کسرم ز محنت ایام انقلاب شاید ز عمر خویش بگیرم وحی حساب بیدار ساز بخت جوان مرا ز خواب ماخیز ز خویش و جهان پر از آفتاب زان پیشتر که ملک وجودم شود خراب بیند جمال یا خود آن خطه بوجاب</p>	<p>ساقی بیا و جام مرا پر کن از شراب از هستی وجود خودم وارمان دے وز خواب غفلت ست هر آنکس که مست نیست افسوس ز آنکه عمر درین ضایعی گذشت آباد ساز ملک دلم راز موفت هر کس که از شراب فنا جرعه چشید</p>
<p>زنگا رتری ز دل خویش دور کن ای قطب بین که یار نماید رخ از نقاب</p>	
<p>از خودت بگریز تا بینی جمال بوجاب خانه هستی خود هر کس که میاز خراب چند بینی عکس روی خویش را در چاه آب دیدہ تو کورد عالم را گرفته آفتاب زانکه بر عمر اعتمادی نیست مانند جباب تا کی ای بخیر چون مردگان باشی بوجاب</p>	<p>گر تمسوخ ای براندا زو نگار از رخ نقاب گنج پنهان را ببنید آشکارا بیگمان سر جبالا کن به بین بر آسمان خورشید را حیف که خود آنچنین عاقل شدی ای بخیر عمر خود ضایع کن فرصت عنایت پیشمار سر بر آرز خواب غفلت حق شناسی پیشین</p>

	<p>عمر خود ضایع مکن ای قطب دین انچه رفته باز ناید آنچه مانده کس شتاب</p>	
<p>خورشید ز خطر آب تو باشد در خطر آب گزار جمال خویش بر افتد ترا نقاب تا بر نقل مجلس تو جان کنم کیاب صاحب دلی که شد زو صیال تو کامیاب بنامی مدعی با من بگفته بیجاب کز تو ندای آید و از من بی جواب</p>	<p>ای پر تو جمال تو بهتر ز آفتاب روشن شود چو روز شب تا عاشقان ساقی شود و حریفی همیش کن مرا شد کامران عشرت دنیا و آخرت عملیت کز فراق تو بیاگر گشته ایم شوق ندای روز است است بخاطرک</p>	<p>کنجیت او نهفته درون طلسم تو ای قطب دین تو زو طلسمت مکن خراب</p>
<p>نیست آرام و قرارم آشب لیک فارغ ز خارم آشب من مسکین بکنارم آشب روز باشد شب تا رم آشب دل خود آئینه دارم آشب نیست از خود سرو کارم آشب</p>	<p>میخود از باوه یارم آشب ستم از جام می وحدت او بیان آمده آن جان جهان آفتاب رخ او تابان است به زلفاره خساره او بیان رفته دولی من و ما</p>	<p>قطب دین حسرت این دارم پس که چنان شکر گذارم آشب</p>
<p>در و میکش ز کس دو مطلب</p>	<p>ای دل از عاشقی شفا طلب</p>	<p>چ</p>

<p>مثل بابی بصر نمیا مطلب از خدا هیچ جز خدا مطلب را او میرود و لیک با مطلب سیر با میکن و هو مطلب خویش را از خدا جدا مطلب</p>	<p>مطلب رنگ و بوی و دره شوق ایسچ چیزی طلب کن ز خدا تیز رو باش و دره تحقیق در هوای وصال آن دلبر چون شدی فانی حقیقت او</p>
<p>قطب بین عشق قلب خود زر کن عشق چون هست کیمیا مطلب</p>	
<p>از بن نشان نشان روی نشان طلب اسرار آن زبان ز کسی نیز طلب کشتی خویش شکن و در بحر جان طلب گر چه بر آسمان ست تو در دل عمیان طلب آنجا که نس گمان نبرد مکیان طلب بیزید پیش میطلبی پیش زبان طلب</p>	<p>ای دل حدیث عشق ز گم گشتگان طلب اسرار عشق چون بزبان دگر بود مان گوهری که نیست به گنجینه اشمان مهری که هر دو کون از روشنی بدید چون کسیست او که کس آنجا گمان نبرد چون خوبی و لطافت او بی نهایت است</p>
<p>بیزیری ز قطب بین طلب غیر در عشق هر چیز هست با من در پیش آن طلب</p>	
<p>وز پر تو جهان تو باشد و خطراب محرور از وصال تو در پرده حجاب بی نور وحدت تو همه مشو و خراب به جز غیرت نموبست چو آن حجاب</p>	<p>آنی که نوره ایست ز تو نور آفتاب دارند زندگی ز تو خلقان مانند نیاض و نوحش جهانی و بر سرست زات جنابت که باشد علی الدوام</p>

<p>هر روز که نیت راه تو نمود در صواب کز هر چه غیرتست نمانیم اجتناب</p>	<p>دارند خلق روی بهتر از بی لیب مانا بسوی خویش تو خود و بر او کن</p>
<p>امروز هر که دور شد ای قطب من از تو فردا شود ز آتش حسرت دلش کباب</p>	
<p>دارم از آتش سودای همیش سینه کباب توانم که کنم روی دل اندر خراب که بود شوره وصلش رسد از سر به سفر عالم معنی کن و او را در یاب نماند دین تو از صحبت نا اهل خراب چون طلسمیست جهان من تو همچو جباب</p>	<p>منکه از درد غم عشق شدم در میان روی خویش از گرم وقت نماز انباش چون گدایان من از آن برود لها گرم مرد از مرز به مرز که خدای طلبد فشین عاشق صادق به کس که شود ای بسا کس که فرو رفت بگرد ابل</p>
<p>بایدت رفت چو آخر جهان قطب الدین غسم مخورگر بر دملک جهان اسیلاب</p>	
<p>لذت شربت دیدار چشیدم شب گرچه در دیده اغیار بدیدم شب کز وصالش گل خیار بدیدم شب چونکه او آمده از خویش دیدم شب طاقت آوردم دان بار کشیدم شب داوادم جان وصالش بخردم شب</p>	<p>شکر قند که رخ یار بدیدم شب قطره و شش فانی مطلق شده در دیا چه روم وقت سحر در طلب گل بچین مروم دیده ندارد خلل از بینایی بار وصلش که ملائک نتوانند کشید هر که ترسان بود از جان نرسد و وصلش</p>
<p>قطب من فانی مطلق شو اگر مردی</p>	

در

گشته ام فانی و بایار رسیدم مشب

دانی که حیثیت در ره عشوق مشکلات
باید که دل یکی بودت یار چون بکلیت
عاشق که نیم جام خوردا زلف حبیب
میکهش ساکنان به میا سامی بخله
بست بلند دار که بنی جمال دوست
مکن نشود که روی راه سبب دلیل
پرست نقطه گرد چو پرکار گرد او

باید طمع بریدنست از کل کائنات
تا دل شود چو آئینه صاف از تعلقات
فریاد با و هو کمند از بصر باقیات
شاید که بهره ببری از تبدیلات
قانع چرا شوی تو بیک چشم التفات
پرست رهبر تو که خواهی ترقیات
این نکته در طریق تو میدان وجو اجبات

ای قطب بین تو تکیه کن بر سلوک خیر
میدار ترس و بدل خویش از زنده امات

هر که او را در یاتن بایست
گاه با او ناز باشد که نیاز
با و بود میگذارد شوق یا
که فسح افزایش گاهی طال
پرتوانوار او محال گرفت
هر که ز او مرز دورست تا ابر

و دیده جانفش از انان و بختیت
گاه پیدا باشد و گاهی خفیت
گاه بیگانه گار او شوریدگیست
که چومه بر باشد و گداریست
انقدر بر دل تراز و کار خفیت
بایدش در زیر بار بجز نیست

قطب بین جان را نثار یار کن
زانکه کار عاشقان او محبت

ای ستر تو در سینه ارباب ارادت

بشناخت ترا آنکه ز تو یافت هدایت

<p>آنی که ترا مثل و مثل غیبت با علم بی روی تو تا سجده کند زاهد جوین هر کوز خبسا را آینه اش پاک سازد رخسار تو از دیده نا اهل نهانست خواهم کمرخ خوب تو بپده بینم صد سال اگر وصف جمال تو کند کس گشتم بدون تیر طامست بره عشق</p>	<p>هر چیز که گویم به ازانی ز لطافت هرگز نه چشید چاشنی لذت طاعت هرگز رخ پاک تو نه بیند ز کثافت بیند رخت آنرا که بود عین بصارت قانع نشوم از تو به تعریف و حکایت هرگز نه مانند بیایت بنهایت عاشق نبود کونکشد بار طامست</p>
--	---

چون قطب بین هر کس که کشد باز عیشت
دانم که تواند که کشد بار طامست

<p>بیدی که ز عشق بانی بخورد میا کار است هر که کیه داد جانفش شد بجان آشنا هر که در دریای معنی غرق گردد بجان مقصود زاهد بهشت و سایه طوبی بود در نماز عشق زکرا و قرأت باشدم لذت هر مرغ از وصل گل باشد و لیک</p>	<p>هر گز جانفش که بی جانان بود ز نار است و میدم در کوی جانان جانفشان کار است گوهر گفتار در گوش می از مهر است من خدا می خواهم و قصود من دیدار است عاشقان را چون فتوح روح داد و کار است عاشقان را لذت عمر از گل خسار است</p>
--	--

گرچه ترسار است یک ز نار ز خدمت بر میا
قطب من را بر میان هزار از نار است

<p>بخودی دانم از ان کار من شوریده است تا تو نزل کرده ای نار من دیده ام</p>	<p>کز من بچاره دل را دلبرم در دیده است کور با داد دیده ام گردگیر میا دیده است</p>
--	---

<p>تا کسی از خود تبر کے شود حاصل تو در مقام برود عالم منگد باز روی ناز کی بطور نہ نماند کعب بر پا بپسند کی تواند دید انداز بر روی دیگری</p>	<p>ہر کہ وصل شد تو باز خستین بر بیدار است ہر چو تو یاری ہر آنکو از میان گزیدہ است بر سر کوئی تو ہر کس یک نفس کہ دیدہ است ہر کہ اورا چو تو زیانی اورون دیدہ است</p>
--	---

نیت در روپای گر چون قطب بین کوئی
 او چہرا خود را تمام از روی خنای تو دیدہ است

<p>نیت بکدل در جهان کج طالب بیدار است دیدہ بیدار باید دیدن روی ترا و مانل بر کز می عشقت چشیدہ قطرہ در رہ نغز و فنا باید ز خود دار ستہ پروہ پندار دور افکن ز سر گر طالبی دور ماند از سر کوئی تو محروم از وصال</p>	<p>کیت از تیر غم عشقت کہ دل بنگار است ز آنکہ ہر ما شستہ روی لائق بیدار است تا ابد در ہوش باشد لعلہ شیار نیت ہر آنکہ ہر کس در حرمش خود امرار است کا آدمی با پیچ چیری بدتر از دنیا است ہر کہ اورا در فل شب دیدہ بیدار است</p>
---	--

قطب بین بیدار کون انجمن بخت ہم فخریا
 ز آنکہ ہر کس محرم خلوت سرای بیدار است

<p>عشق آمد و عثمان دل ناتوان گرفت گو یا کہ روح پر تو سے اندوی یار دیدہ ہر کہ کہ یار جلوہ کند در حرم دل آنرا کہ غیر کبر تو سودای دیگریست پرواز کہ قطب بیدار نہ زندہ نکاس</p>	<p>من ترک دل گرفتہ دل ترک جان گرفت چون غم دلیب بازوستان زبان گرفت دل از بہشت و جہنم جان بر توان گرفت بگذاشت سوؤ ما یہ خود بزیان گرفت خود را از بہشت توئی بزدان گرفت</p>
---	---